

§106

Regionplan och budget 2025–2027 (RS/61/2024)

Sammanfattning

Regionfullmäktige fastställer varje år en Regionplan och budget. Den beskriver planperiodens politiska inriktning, med fokus på vad som ska prioriteras och utvecklas. Regionplanen innehåller övergripande mål, ekonomiska ramar och budget för de närmsta tre åren. Med utgångspunkt i regionplanen skapar regionstyrelsen och nämnderna ettåriga planer som ska tydliggöra vad verksamheten behöver arbeta med för att verkställa fullmäktiges viljeinriktning och hålla de ekonomiska ramarna. Ett förslag till Regionplan och budget 2025–2027 har upprättats.

Region Jämtland Härjedalens kärnverksamhet - Hälso- och sjukvård, Tandvård, Regionalt utvecklingsansvar, Kultur, Folkhögskolor och Kollektivtrafik, samt Stödverksamhet och ledningsprocesser utgör egna målområden. Målområdets rubrik i regionplanen sammanfattar den politiska viljeinriktningen. För varje målområde finns också långsiktiga nyckeltal som följs över tid samt uppdrag som styrelsen och nämnderna ska genomföra kommande år. För att uppnå god kvalitet och god ekonomisk hushållning inkluderas ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet i målområdena, vilket även gäller för horisontella sakområden som exempelvis arbetsmiljö, folkhälsa och digitalisering. Region Jämtland Härjedalen är också en del av det samiska förvaltningsområdet vilket medför ett särskilt ansvar för att främja samisk kultur och samiska språk.

Liksom för de flesta andra regioner i Sverige är det ekonomiska läget för Region Jämtland Härjedalen för närvarande mycket ansträngt. Finansieringen av verksamheten är begränsad under planperioden. Det kommer att krävas fortsatt arbete med åtgärder för att nå en ekonomi i balans till år 2030. En medvetenhet om att hushålla med befintliga resurser ska råda i hela organisationen och verksamheterna ska bedrivas ändamålsenligt.

Organisationens samtliga verksamheter har ett gemensamt ansvar för att uppnå regionplanens inriktning och nå en ekonomi i balans. Pågående omställningsarbete är nödvändigt för att möta utmaningarna och utveckla verksamheten. Effektivisering, andra arbetssätt, fler samarbeten och nya tekniska lösningar är viktiga åtgärder. Att vara en attraktiv arbetsgivare genom att erbjuda en hälsofrämjande arbetsmiljö, tillvarata medarbetarnas kompetens och samtidigt förbättra förutsättningarna för att medarbetarna stannar i organisationen, är och förblir några av Region Jämtland Härjedalens viktigaste strategiska uppgifter. Insatser i arbetet med länets utveckling och kollektivtrafik är avgörande för att kunna bidra till ett attraktivt län, ett ökat invånarantal och en ökad skattekraft.

Enligt kommunallagen (2017:725) 11 kap 5 § ska kommuner och regioner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, genom att ha en budget i balans där intäkterna ska överstiga kostnaderna. Undantag får göras om det finns synnerliga skäl.

Hösten 2023 återopade Region Jämtland Härjedalen synnerliga skäl för att lägga en negativ budget för år 2024 på minus 300 miljoner kronor. Anledningen då var den snabba förändringen i omvärlden som fick inflationen att stiga, vilken resulterade i höga pensionskostnader under år 2023 och 2024. År 2025 är att betrakta som ett år av återhämtning både sett till att konjunkturen ska återhämta sig, men även verksamheten. Men att lägga fram en budget i balans redan år 2025 eller 2026 skulle innebära stora tillfälliga nedskärningar av verksamheten, för att sedan växla upp igen efter år 2030. Detta skulle på längre sikt innebära stora negativa konsekvenser för verksamheten, men även för invånarna i regionen. Förutom stora minskningar i utbud, som är förenat med risker på kort sikt, kan en tillfällig neddragning även leda till mer långtgående konsekvenser, exempelvis inom kompetensförsörjningen där det redan idag finns utmaningar.

God ekonomisk hushållning handlar om att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig verksamhet samt en god hushållning av regionens medel på både kort och lång sikt. Region Jämtland Härjedalen bedömer, med utgångspunkt i god ekonomisk hushållning, att det inte är möjligt att återställa det negativa balanskravsresultaten från 2023 och 2024 inom treårsperioden och samtidigt upprätthålla en ändamålsenlig verksamhet. Denna bedömning grundar sig också i att även budgeten för åren 2025–2026 är negativ vilket i praktiken innebär att återställandet behöver ske på längre sikt, fram till och med år 2030.

Region Jämtland Härjedalen återopar med anledning av detta synnerliga skäl för att lägga en budget med ett negativt resultat år 2025 samt att inte återställa det negativa balanskravsresultatet inom treårsperioden utan på längre sikt. 2023 års underskott innan år 2028, och resterande del fram till och med år 2030. Detta med hänvisning till följande motivering:

- De ekonomiska förutsättningarna fortsätter att vara unikt svaga efter åren 2023 och 2024.
- År 2025 ska anses som ett återhämtningsår, både konjunktur- och verksamhetsmässigt.
- Region Jämtland Härjedalens prognos för utvecklingen av skatteunderlaget är försiktigare än Sveriges kommuner och regioners prognos.
- Fullmäktige har i Riktlinje för god ekonomisk hushållning, tagit beslut om att långsiktigt stärka soliditeten i Region Jämtland Härjedalen med målet att uppnå positiv soliditet.

Region Jämtland Härjedalens beslut att återopa synnerliga skäl betyder inte att det inte

krävs ett fortsatt arbete för att vända den ekonomiska utvecklingen. En i övrigt hög nettokostnadsutveckling innebär att det, trots att pensionskostnaderna bedöms minska, kommer att krävas omfattande åtgärder i verksamheten för att nå en ekonomi i balans till 2030 och över tid stärka den finansiella ställningen. Regionens strategi är att ha ett långsiktigt förhållningssätt till god ekonomisk hushållning, där ett kontinuerligt arbete mot uppsatta mål ska ge långsiktigt hållbara effekter för både verksamhet och ekonomi. Det är av största vikt att fullfölja de pågående, långsiktiga effektiviseringarna men också att vidta skarpa åtgärder, prioritera och omfördela resurser.

De ekonomiska ramarna för nämnderna är uppdelade i tjänstemanna- och förtroendemannabudget. En detaljbudget utifrån fördelning av förtroendemannabudgeten görs av fullmäktiges presidium. För att kollektivtrafiknämnden och regionala utvecklingsnämnden ska kunna upprätthålla nivån på sitt arbete för länets utveckling föreslås att deras budgetram räknas upp något.

Enligt Långsiktig plan för ekonomi i balans till år 2030 är ett gemensamt krav för regionstyrelse och nämnder att minska ned sina kostnadsnivåer för att hålla sina kostnader inom tilldelad budgetram år 2025. Steg två är att möta nya kostnadsökningar exempelvis årlig lönerevision och prisökningar med nya besparingsåtgärder årligen fram till år 2030.

Maximalt beslutad lånevolym föreslås uppgå till 850 mkr år 2025, 950 mkr år 2026 och 2027.

Regionplan och budget omfattar också en investeringsram för de närmsta tre åren.

Måluppfyllelse för målområdena summeras i tertialrapport per april, delårsbokslut per augusti och i årsredovisningen.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

1. Skattesatsen är oförändrad och fastställs till 11.70 kronor för år 2025.
2. Region Jämtland Härjedalen åberopar synnerliga skäl, i enlighet med kommunallagen 11 kap § 5, för att lägga en budget med ett negativt resultat på -230 miljoner kronor 2025. Det med hänvisning till att de ekonomiska förutsättningarna fortsätter att vara unikt svaga efter åren 2023 och 2024, år 2025 anses vara ett återhämtningsår, både konjunktur- och verksamhetsmässigt, Region Jämtland Härjedalens prognos för utvecklingen av skatteunderlaget är försiktigare än Sveriges kommuner och regioners prognos samt att regionfullmäktige i Riktlinje för god ekonomisk hushållning, tagit beslut om att långsiktigt stärka soliditeten i Region Jämtland Härjedalen med målet att uppnå positiv soliditet.

3. Synnerliga skäl åberopas även för att inte återställa det negativa balanskravsresultatet inom treårsperioden utan på längre sikt. 2023 års underskott ska enligt plan återställas innan år 2028, och resterande del fram till och med år 2030.

4. Maximalt lånevolym uppgår till 850 mkr år 2025, 950 mkr år 2026 och 2027.

5. Den totala investeringsramen för planperioden 2025–2027 uppgår till 228 mkr år 2025 (Inklusive överflyttade från år 2024), 275 mkr år 2026 och 214 mkr år 2027.

6. Regionstyrelsen och nämnderna ska upprätta åtgärdsplaner och arbeta enligt Långsiktig plan för en ekonomi i balans. Senast på fullmäktige i november 2024 ska regionstyrelse och nämnderna återredovisa sina åtgärdsplaner utifrån fastställd årlig plan.

7. Regionplan och budget 2025–2027 fastställs.

Beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

1. Skattesatsen är oförändrad och fastställs till 11.70 kronor för år 2025.

2. Region Jämtland Härjedalen åberopar synnerliga skäl, i enlighet med kommunallagen 11 kap § 5, för att lägga en budget med ett negativt resultat på -230 miljoner kronor 2025. Det med hänvisning till att de ekonomiska förutsättningarna fortsätter att vara unikt svaga efter åren 2023 och 2024, år 2025 anses vara ett återhämtningsår, både konjunktur- och verksamhetsmässigt, Region Jämtland Härjedalens prognos för utvecklingen av skatteunderlaget är försiktigare än Sveriges kommuner och regioners prognos samt att regionfullmäktige i Riktlinje för god ekonomisk hushållning, tagit beslut om att långsiktigt stärka soliditeten i Region Jämtland Härjedalen med målet att uppnå positiv soliditet.

3. Synnerliga skäl åberopas även för att inte återställa det negativa balanskravsresultatet inom treårsperioden utan på längre sikt. 2023 års underskott ska enligt plan återställas innan år 2028, och resterande del fram till och med år 2030.

4. Maximalt lånevolym uppgår till 850 mkr år 2025, 950 mkr år 2026 och 2027.

5. Den totala investeringsramen för planperioden 2025–2027 uppgår till 228 mkr år 2025 (Inklusive överflyttade från år 2024), 275 mkr år 2026 och 214 mkr år 2027.

6. Regionstyrelsen och nämnderna ska upprätta åtgärdsplaner och arbeta enligt Långsiktig plan för en ekonomi i balans. Senast på fullmäktige i november 2024 ska regionstyrelse och nämnderna återredovisa sina åtgärdsplaner utifrån fastställd årlig plan.

7. Regionplan och budget 2025–2027 fastställs.

Protokollsanteckning

Robert Hamberg (M), Fredrik Fagerholm (M) och Cristine Persson (C) avstår från att delta i beslutet och lämnar följande protokollsanteckning:

Vi reserverar oss mot beslutet då ärendet inte är berett så att ärendet uppfyller de lagkrav som ställs på regionstyrelsen i vårt beredningsansvar. Regionstyrelsen fick kritik av revisorerna och regionfullmäktige riktade en anmärkning mot regionstyrelsen för dessa brister i beredningen av Regionplan 2024–2026 och vi kan konstatera att motsvarande brister finns i detta ärende. Förutsättningarna att bereda ett motförslag till liggande förslag i ärendet bedöms ej ha funnits. Moderaterna och Centerpartiet kommer presentera ett annat förslag till Regionplan 2025-2027 vid regionfullmäktiges sammanträde i juni.

Ronny Karlsson (SD) och Ted Länsberg (SD) avstår från att delta i beslutet.

Conny Wahlström (MP) avstår från att delta i beslutet.

Expedieras till

Regiondirektör, Ekonomidirektör, Kommunikationsdirektör, Förvaltningsområdeschefer och HR-direktör, samt deras närstöd, Budgetansvarig, Economicontroller, Enhetschef sekretariatet

Regionstyrelsen och samtliga nämnder

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Regionplan och budget 2025-2027
- Regionplan och budget 2025 2027_240527 till RS